



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 53/2016-154

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 13. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosa o sťažnosti [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 23 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 9/2015 zo 16. marca 2015 takto

## **r o z h o d o l :**

Sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2015 doručená sťažnosť [REDACTED]

a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Košice (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „vyžiadaná osoba“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 23 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tost 9/2015 zo 16. marca 2015 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu zo 16. marca 2015“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa 15. januára 2015 o 20.20 h podrobil hraničnej kontrole na hraničnom priechode [REDAKOVANÉ], cez ktorý mal v úmysle prejsť z územia Slovenskej republiky na územie [REDAKOVANÉ]. Pri kontrole bolo zistené, že sťažovateľ je zaradený v informačnom systéme INTERPOL ako hľadaná osoba. Z tohto dôvodu bol zadržaný hliadkou oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru [REDAKOVANÉ], pričom jeho osobná sloboda mu bola obmedzená v ten istý deň o 20.45 h na účely jeho zadržania a následnej extradície.

Dôvodom zavedenia medzinárodného pátrania proti sťažovateľovi bolo vydanie zatýkacieho rozkazu Federálnym súdom oblasti [REDAKOVANÉ], z 12. júla 2007 pre trestný čin terorizmu podľa čl. 205 ods. 3 Trestného zákonníka [REDAKOVANÉ], za ktorý mu hrozí trest odňatia slobody až na doživotie.

V nadväznosti na jeho zadržanie bol sťažovateľ uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Ntc 2/2015 z 19. januára 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 19. januára 2015“) vzatý do predbežnej väzby. Proti označenému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 5/2015 z 9. februára 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 9. februára 2015“) tak, že ju zamietol.

Následne ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 352/2015-26 zo 4. júna 2015 rozhodol o prijatí sťažnosti sťažovateľa doručenej mu 19. februára 2015, ktorou sťažovateľ

namieta porušenie svojich práv podľa ústavy a dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 9. februára 2015 na ďalšie konanie, a následne nálezom č. k. II. ÚS 352/2015-53 z 28. januára 2016 vyslovil, že sťažovateľom označené práva podľa ústavy a dohovoru, ktorých porušenie namietal, porušené neboli.

Krajská prokuratúra v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala 20. februára 2015 o 13.40 h krajskému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby podľa § 505 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v spojení s § 506 ods. 1 Trestného poriadku, o ktorom krajský súd rozhodol uznesením č. k. 6 Ntc 2/2015-223 z 23. februára 2015 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 23. februára 2015“) tak, že sťažovateľa vzal do vydávacej väzby.

Predsedička senátu krajského súdu v označenom uznesení uvádza, že po „*preskúmaní návrhu krajskej prokuratúry a po oboznámení sa so spisovým materiálom, ktorý tvorí súčasť tohto návrhu dospela k záveru, že lehota pre trvanie predbežnej väzby v zmysle § 505 ods. 4 Tr. por. bola dodržaná, návrh krajskej prokuratúry je dôvodný a sú splnené všetky podmienky uvedené v § 506 ods. 1 Tr. por. pre vydávaciu väzbu*“.

Podľa jej názoru § 506 ods. 1 Trestného poriadku vyjadruje základný účel vydávacej väzby, pričom „*[d]ôvodmi väzby podľa § 71 Tr. por. súd nie je viazaný, pretože ide o ustanovenie lex specialis voči § 71 Tr. por.*“. Na základe už uvedeného a s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľ je občanom Ruskej federácie s trvalým pobytom na území Švédskeho kráľovstva, je Interpolom medzinárodne hľadaný a bol zadržaný na hraničnom priechode vo [REDAKOVANÉ] pri pokuse opustiť územie Slovenskej republiky, dospela predsedníčka senátu krajského súdu k záveru, že „*účel extradičného konania sa nedá dosiahnuť bez vzatia vyžiadanej osoby do vydávacej väzby, keďže jej účelom je zamedziť úteku zadržanej osoby*“.

Proti uzneseniu krajského súdu z 23. februára 2015 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením zo 16. marca 2015 tak, že ju zamietol. V napadnutom uznesení sa v súvislosti s námietkou sťažovateľa o nezákonnosti jeho vzatia do vydávacej väzby pre jeho postavenie politického utečenca uvádza:

*«Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom predchádzajúcom uznesení z 9. februára 2015, sp. zn. 5 Tost 5/2015, poukázal na to, že otázky vyplývajúce z faktu, že vyžiadanej osobe bol v inom členskom štáte Európskej únie priznaný status politického utečenca, sú jednými z hlavných otázok, na ktoré je potrebné dať kvalifikovanú odpoveď, a to najmä s poukazom aj na vylučovacie klauzuly podľa článku 1 F písm. b/ Dohovoru z roku 1951 (Dohovor o právnom postavení utečencov uverejnený pod č. 319/1996 Z. z., pozn).*

*Vzhľadom na absenciu takejto argumentácie v napadnutom uznesení, ako aj s poukazom na permanentne sa opakujúcu námietku vyžiadanej osoby [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto otázke považuje za potrebné uviesť nasledovné:*

*Ženevský dohovor týkajúci sa postavenia utečencov z 28. júla 1951... zmenený a doplnený Protokolom z New Yorku z 31. januára 1967... obsahuje tri druhy ustanovení:*

*a/ ustanovenia poskytujúce základné definície toho, kto je (a kto nie je) utečencom a tiež, kto po predchádzajúcom uznaní za utečenca, ním prestáva byť;*

*b/ ustanovenia definujúce právny status, práva a povinnosti utečencov v krajine azylu;*

*c/ iné ustanovenia zaoberajúce sa administratívnym a diplomatickým uvádzaním dokumentov do praxe.*

*Ženevský dohovor obsahuje aj už skôr spomínané tzv. vylučovacie klauzuly, konkrétne článok 1 F hovorí, že „ustanovenia tohto dohovoru neplatia pre osobu, ktorá vzbudzuje vážne podozrenie, že*

*b/ spáchala vážny nepochitický zločin mimo krajinu svojho útočiska (azyly, pozn.) predtým, než ju vpustili do tejto krajiny ako utečenca“.*

*Rovnaké tzv. vylučovacie klauzuly, dokonca bližšie špecifikované, obsahuje aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EU z 13. decembra 2011, ktorá nadobudla účinnosť 21. decembra 2013 (táto nahradila Smernicu 2004/83/ES*

*z 29. apríla 2004) o normách, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti, aby mohli požívať medzinárodnú ochranu, o jednotnom statuse pre utečencov alebo osoby, ktoré majú nárok na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytnutej ochrany.*

*Treba snád' iba dodať, že obidve tieto smernice boli prijaté za účelom vytvorenia spoločného európskeho azylového systému na základe plného a komplexného uplatňovania Ženevského dohovoru a Protokolu.*

*Spomínané vylučovacie klauzuly sú upravené v článku 12, pre posudzovaný prípad je smerodajná tá, ktorá je uvedená v odseku 2 písm. b/, podľa ktorého štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti sú vylúčené z postavenia utečenca, pokiaľ existujú vážne dôvody sa domnievať, že „sa dopustili vážneho nepolitického zločinu mimo štátu svojho azylu predtým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci, čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečencov, pričom za vážne nepolitické zločiny je možné považovať zvlášť kruté činy, napriek tomu, že boli spáchané s politickým cieľom.*

*V tejto súvislosti je potrebné nakoniec poukázať aj na článok 14 ods. 3 Smernice, podľa ktorého členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak potom, ako mu bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že:*

*a/ nemal mať postavenie utečenca alebo je vylúčený z postavenia utečenca v súlade s článkom 12;*

*b/ jeho skresľovanie alebo opomenutie skutočností, vrátane použitia falošných dokladov, boli rozhodujúce pre priznanie postavenia utečenca...*

*Treba iba zopakovať, že Švédsky migračný úrad v konaní predchádzajúcom udeleniu statusu utečenca vyžiadanej osobe... nepreveroval, či sa táto osoba nenachádza v databáze Interpolu ako hľadaná osoba. Švédsky migračný úrad v rámci objektívnych zisťovaní vykonal zisťovania len v národnej databáze pre záznamy o trestných činoch, kde bol výsledok negatívny a v Schengenskom informačnom systéme, kde mala vyžiadaná osoba... záznam pre nelegálny vstup do Poľska. Pritom v rámci tohto šetrenia Švédsky migračný úrad zistil, že nikto zo súrodencov, ktorí dostali povolenie k pobytu vo Švédsku ako kvótoví utečenci už predtým, vo svojich vyjadreniach vyžiadajú osobu... nijakým spôsobom*

neuvádzal. Samotná vyžiadaná osoba... ako dôvod svojej žiadosti proklamoval prenasledovanie zo strany ruských úradov z dôvodu funkcie jeho brata [REDACTED] v bezpečnostných zložkách počas funkcie prezidenta [REDACTED].

Vychádzajúc z vyššie uvedených okolností prípadu v celom ich kontexte potom Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že vylučovacia klauzula podľa článku 12 ods. 2 písm. b/ Smernice je potom tou prekážkou, ktorá v posudzovanej veci bráni Slovenskej republike ako dotknutému členskému štátu uplatneniu statusu utečenca u vyžiadanej osoby...»

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia jeho základného práva na zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom najvyšší súd napadnuté rozhodnutie odôvodnil takto:

«Z rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2015 (sp. zn. 1 SprR/74/2014) pre trestnoprávnu súdnu agendu vyplýva, že do súdneho registra „Ntc“ sa mimo iného zapisujú návrhy prokurátora na vzatie osoby do predbežnej väzby, vydávacej väzby a rozhodnutia o prípustnosti vydania do cudziny.

V časti pravidla určovania zákonného sudcu je uvedené, že v prípade rozhodnutia podľa piatej časti Trestného poriadku nie je možné vec prideliť náhodným výberom pomocou aplikácie vzhľadom na potrebu rozhodnutia bez zbytočného odkladu, a preto sa vypracúva raz štvrtročne rozvrh služieb, ktorý tvorí prílohu rozvrhu práce. Z pravidiel určovania zákonného sudcu je zrejmé, že v prípade opätovného predkladania trestných vecí na rozhodnutie, o ktorých už predtým rozhodoval určitý senát (a to vrátane rozhodovania o väzbách) sa vec pridelí po lustrácii tomuto senátu (predsedovi senátu).

Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že rovnaký postup je aplikovateľný aj v prípade rozhodovania o návrhu prokurátora na vzatie osoby do predbežnej väzby, vydávacej väzby a rozhodnutia o prípustnosti vydania do cudziny osoby, ktorá je vo vydávacej väzbe. Uvedený právny názor podporuje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. apríla 2013 sp. zn. IV. ÚS 571/2012, z ktorého vyplýva, že ústava medzi väzbou v rámci vnútroštátne vedeného trestného konania a väzbou v extradičnom konaní nerozlišuje.

*V danom prípade vec bola pridelená predsedníčke senátu – sudkyňi [REDACTED] [REDACTED] na konanie a rozhodnutie po lustrácii nie náhodným výberom cez elektronickú podateľňu, ale prostredníctvom vyššie uvedenej výnimky, pretože vo veci už pôvodne konala a rozhodovala o predbežnej väzbe.»*

Na základe uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že *«uvedeným postupom nie je porušený princíp zákonného sudcu, ktorý predstavuje pre stranu konania záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada náhodného, ale aj pevného pridelenia súdnej agendy a bol vylúčený pre rôzne dôvody a rozličné účely výber sudcov „ad hoc“».*

Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ako aj okolnostiam, za akých bol vzatý do vydávacej väzby, vznáša tri okruhy námietok, a to

- námietky týkajúce sa porušenia jeho základného práva na zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom,
- námietku súvisiacu so statusom politického utečenca a námietku súvisiacu so zákonnosťou jeho vzatia do vydávacej väzby,
- námietku týkajúcu sa porušenia jeho základného práva slobodne opustiť územie Slovenskej republiky,

ktoré odôvodňuje takto:

### **1. Námietky týkajúce sa porušenia základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom**

V súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o jeho vzatí do vydávacej väzby sťažovateľ namieta, že predmetné uznesenie nevydala zákonná sudkyňa.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na to, že súdne oddelenie „6Ntc“ bolo v relevantnom čase *„tvorené predsedom senátu [REDACTED] a členmi senátu [REDACTED] a [REDACTED]“*, pričom „[REDACTED]“

*nie je členkou tohto súdneho oddelenia [napriek tomu rozhodovala] o návrhu... na [jeho] vzatie... do vydávacej väzby...“.*

*Sťažovateľ ďalej uvádza, že „rozvrh práce Krajského súdu v Košiciach neumožňuje bez ďalšieho prideliť predsedovi senátu, rozhodujúcemu o predbežnej väzbe zadržanej osoby rozhodovať automaticky (bez možnosti náhodného pridelenia) o návrhu na vzatie tej istej osoby do vydávacej väzby“, a zdôrazňuje, že najvyšší súd sa napriek tomu s jeho námietkou „spočívajúcou v tom, že sudkyňa – predsedníčka senátu [REDACTED], [REDACTED], nie je členkou súdneho oddelenia 6 Ntc... nijako nevyrovnal, ale ani nezaoberal“.*

*Sťažovateľ po citovaní príslušného ustanovenia rozvrhu práce krajského súdu, na znenie ktorého vo svojej sťažnosti odkazuje, uvádza, že z jeho obsahu „nevyplýva, že by návrh prokuratúry na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby mal byť pridelený tomu istému senátu, ktorý rozhodoval o návrhu Krajskej prokuratúry v Košiciach o vzatí sťažovateľa do predbežnej väzby.*

*Naopak, ustanovenie rozvrhu práce, ktoré odkazuje, v prípade rozhodovania podľa piatej časti Tr. por. (Právny styk s cudzinou, pozn.), na rozvrh služieb, ktorý tvorí prílohu rozvrhu práce, potvrdzuje sťažovateľom uvádzanú skutočnosť, že o jeho väzbe nemal bez ďalšieho rozhodovať senát 6Ntc, ani [REDACTED], ktorá nie je členkou tohto senátu, ale sudca stanovený týmto rozvrhom služieb.“.*

*V súvislosti s rozhodovaním najvyššieho súdu o jeho sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu z 23. februára 2015 sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení s „obsahom [jeho] námietok... vo vzťahu k porušeniu jeho práva na zákonného sudcu nezaoberal, keďže na konkrétne námietky... reagoval argumentáciou, ktorej vzťah ku konkrétnym ustanoveniam rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach, obsadeniu jednotlivých súdnych oddelení a rozvrhu služieb nemožno identifikovať“.*

*Sťažovateľ vo svojej sťažnosti tiež uvádza, že „z príloh predložených k... ústavnej sťažnosti, [je zrejmé, že] rozhodoval senát najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval aj o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do predbežnej väzby.*

*Ako však vyplýva z rozvrhu práce najvyššieho súdu, pre takýto postup neboli splnené podmienky.*

*V prípade, že vec bola pridelená tomu istému senátu najvyššieho súdu priamo, bez možnosti náhodného výberu, bolo porušené právo sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi aj pridelením veci rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do vydávacej väzby senátu rozhodujúcemu o tejto sťažnosti. “.*

Sťažovateľ tiež tvrdí, že právny názor vyjadrený v napadnutom uznesení najvyššieho súdu týkajúci sa výkladu čl. 12 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny, alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov, alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (ďalej len „smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ“) je v okolnostiach danej veci v rozpore s jasným a zrozumiteľným obsahom v sťažnosti citovaných ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ a smernice Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca (ďalej len „smernica Rady 2005/85/EÚ“).

V tejto súvislosti sťažovateľ s poukazom na znenie čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a niektoré právne závery vyplývajúce z uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 206/08-50 z 3. júla 2008 okrem iného konštatuje, že „[a]k najvyšší súd, napriek jasným procedurálnym zárukám a pravidlám, vyplývajúcim z týchto ustanovení, ktoré zverujú rozhodovanie o odňatí postavenia utečenca príslušnému orgánu dotknutého štátu, mienil aplikovať uvedené ustanovenia spôsobom nezodpovedajúcim ich obsahu, nebolo jeho oprávnením tieto ustanovenia v rozpore s ich obsahom vykladať, ale aj v tomto prípade bolo jeho povinnosťou požiadať o výklad týchto ustanovení Súdny dvor Európskej únie. “. Keďže najvyšší súd naznačeným spôsobom nepostupoval, porušil tým jeho základné právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy.

## **2. Námiетка súvisiaca so statusom politického utečenca sťažovateľa a námiетка súvisiaca so zákonnosťou jeho vzatia do vydávacej väzby**

Sťažovateľ má status politického utečenca, ktorý mu bol udelený Švédskym kráľovstvom (ďalej len „Švédsko“) 6. decembra 2011, a v tejto súvislosti, poukazujúc na § 501 písm. b) Trestného poriadku, tvrdí, že jeho vydanie do cudziny je neprípustné, a preto jeho *„vzatie do vydávacej väzby pre potreby jeho prítomnosti v extradičnom konaní... nemožno považovať za zákonné“*.

Sťažovateľ namieta, že právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v napadnutom uznesení je okrem iného v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 2 písm. d), e), f), g) a j) a čl. 28 ods. 1 smernice Rady 2005/85/EÚ, ako aj čl. 1, čl. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 13, čl. 14 ods. 2 a 3 a čl. 21 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EU, pričom na základe ich analýzy najvyššiemu súdu najmä vytyka, že nebol oprávnený prehodnocovať podmienky jeho postavenia utečenca, ale bol viazaný predbežným rozhodnutím, ktorým mu bolo príslušným orgánom iného členského štátu Európskej únie (Švédske kráľovstvo), v ktorého kompetencii je prijímanie rozhodnutí o udelení azylu, priznané postavenie utečenca. Sťažovateľ preto tvrdí, že účinky spojené s priznaním jeho postavenia utečenca v členskom štáte Európskej únie bránia jeho vydaniu iným členskými štátmi Európskej únie do nečlenského štátu bez toho, aby o odňatí jeho postavenia utečenca vydal rozhodnutie na to príslušný orgán.

## **3. Námiетка týkajúca sa porušenia základného práva slobodne opustiť územie Slovenskej republiky**

Podľa sťažovateľa *„[j]e nepochybné, že sa... oprávnene zdržiaval na území Slovenskej republiky, keďže členským štátom EÚ mu bolo udelené právo trvalého pobytu a vzťahuje sa naňho právo voľného pohybu v rámci Európskej únie“*, pričom na *„obmedzenie [jeho] práva slobodne opustiť územie Slovenskej republiky nemožno vzťahnúť žiadny dôvod uvedený v čl. 23 ods. 3 ústavy“*.

Sťažovateľ tvrdí, že ním označené základné právo podľa čl. 23 ods. 2 ústavy nebolo „nevyhnutné obmedziť ani pre bezpečnosť štátu, ani pre udržanie verejného poriadku, ani pre ochranu zdravia, alebo ochranu práv a slobôd iných“.

Sťažovateľ preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

*„Právo sťažovateľa*

*- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,*

*- nebyť odňatý zákonnému sudcovi, zakotvené v čl. 48 ods. 1 Ústavy SR,*

*- nebyť pozbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, zakotvené v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR,*

*- nebyť vzatý do väzby inak ako z dôvodov ustanovených zákonom, zakotvené v čl. 17 ods. 5 Ústavy SR,*

*- na slobodu pohybu v spojení s právom každého kto sa oprávnenne zdržiava na území Slovenskej republiky, toto územie slobodne opustiť, zakotvené v čl. 23 ods. 2 Ústavy SR,*

*- na spravodlivé prejednanie vecí súdom, zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd,*

*- nebyť pozbavený slobody, okrem prípadov stanovených zákonom, zakotvené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd*

*- bolo uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tost 9/2015 zo dňa 16. marca 2015, bolo porušené.*

*Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu SR pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.*

*Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Tost 9/2015 zo dňa 16. marca 2015, a vracia vec Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.*

*Odporca je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 6 000 €.*

*Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“*

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 53/2016-42 z 21. januára 2016 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 53/2016-55 z 12. februára 2016 ústavný súd doručil predsedníčke najvyššieho súdu uznesenie č. k. II. ÚS 53/2016-42 z 21. januára 2016, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa, a vyzval ju, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrila a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka najvyššieho súdu na výzvu ústavného súdu spolu so svojím prípisom č. KP 3/2016 z 23. februára 2016 (doručeným ústavnému súdu 3. marca 2016) doručila stanovisko predsedu senátu najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu, ktorý v ňom uvádza, že „[v]o veci znovu konal a rozhodol senát 5 T po jej pridelení elektronikou podateľňou...“, pričom v ostatnom odkázal na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia, „v ktorom boli dané odpovede na všetky podstatné námietky, ktoré vyžiadaná osoba opätovne uplatnila aj v rámci ústavnej sťažnosti“.

Prípisom č. k. II. ÚS 53/2016-59 zo 4. marca 2016 ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby oznámila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska vyjadrenie najvyššieho súdu č. KP 3/2016-20 z 23. februára 2016. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 16. marca 2016 oznámila, že sťažovateľ trvá na ústnom pojednávaní v jeho veci a nesúhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojej replike k vyjadreniu najvyššieho súdu z 23. februára 2016 uvádza, že po oboznámení sa s vyjadrením najvyššieho súdu sťažovateľ vo svojej sťažnosti „vyslovil len pochybnosti o tom, či vec bola na rozhodovanie o jeho sťažnosti pridelená senátu najvyššieho súdu, ktorý o nej rozhodoval, náhodným výberom. V čase podávania ústavnej sťažnosti nemal sťažovateľ k dispozícii zberný spis najvyššieho súdu.“.

Právna zástupkyňa ďalej konštatuje, že zásadné námietky sťažovateľa k „*nesprávne obsadeniu súdu smerovali proti rozhodovaniu predsedníčky senátu Krajského súdu v Košiciach, ktorej uznesením... bol vzatý do vydávacej väzby*“. V ďalšej časti svojho stanoviska vyjadruje nesúhlas s uznesením najvyššieho súdu, pričom v tejto súvislosti v zásade odkazuje na obsah svojej sťažnostnej argumentácie.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa vyjadrila nesúhlas s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd nariadil ústne pojednávanie na 11. august 2016.

Na ústnom pojednávaní sa zúčastnil sťažovateľ a jeho právna zástupkyňa, predsedníčka najvyššieho súdu svoju neúčast' ospravedlnila.

Po otvorení ústneho pojednávania predsedom senátu a oboznámením doterajšieho priebehu konania sudkyňou spravodajkyňou požiadal predseda druhého senátu ústavného súdu právnu zástupkyňu sťažovateľa v prípade, ak chce zdôrazniť alebo doplniť niektoré skutočnosti, aby tak urobila.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v rámci svojho ústneho prednesu v zásade zotrvala na právnych názoroch uvedených v sťažnosti, pričom považovala za potrebné najmä argumentačne vyzdvihnúť niektoré línie v nej uvedené.

Právna zástupkyňa predovšetkým zdôraznila, že „... o vydávacej väzbe sťažovateľa nerozhodol zákonný sudca“, pričom „... najvyšší súd vo svojom uznesení... odbil túto námietku odkazom na akési neidentifikované... ustanovenia rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2015“.

V tejto súvislosti konkrétne uviedla, že „... rozvrh práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2015 nemal žiadne ustanovenie, z ktorého by bolo možné vyvodiť, že veci týkajúce sa predbežnej väzby, týkajúce sa vydávacej väzby, týkajúce sa následného rozhodnutia o prípustnosti vydania, je potrebné predložiť, resp. prideliť tomu istému sudcu“, napriek tomu sa podľa jej názoru najvyšší súd v napadnutom uznesení iba „... veľmi vágne vyjadril v tom zmysle, že z pravidiel určovania zákonného sudcu je zrejmé, že v prípade opätovného predkladania trestných vecí na rozhodnutie, o ktorých už predtým rozhodoval určitý senát, sa vec pridelí po lustrácii tomuto senátu“, pričom „[n]emožno nájsť žiaden dôvod v rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach, pre ktorý by bolo možné zaradiť uvedené vec medzi opätovné predkladanie trestnej veci“.

Právna zástupkyňa sťažovateľa osobitne zdôraznila, že «... argumentom svedčiacim v prospech názoru, že nebol žiaden zákonný dôvod, pre ktorý by [REDAKOVANÉ] mala byť zákonnou sudkyňou na rozhodovanie o vydávacej väzbe, je aj skutočnosť, že rozvrh práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2016 výslovne ustanovuje v časti „Pravidlá určovania zákonného sudcu“ predsedovi senátu, ktorý rozhodol o ustanovení obhajcu osobe v extradičnom konaní, sa pridelí aj návrh prokurátora na vzatie osoby do predbežnej väzby, ako aj návrh prokurátora na vzatie osoby do vydávacej väzby, a tiež návrh na rozhodnutie o prípustnosti vydania vyžiadanej osoby do cudziny. Toto znenie rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach platné od 1. 1. 2016 by opodstatňovalo postup, kedy by vec vydávacej väzby sťažovateľa bola bez ohľadu na rozvrh služieb sudcov Krajského súdu v Košiciach pridelená sudkyňi, ktorá rozhodovala o predbežnej väzbe.».

V súvislosti s námietkou prekážky brániacej vydaniu sťažovateľa spočívajúcej v jeho postavení utečenca právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla, že najvyšší súd sa mýli v otázke, že vo veci sťažovateľa neexistuje prekážka, ktorá bráni jeho vydaniu do cudziny.

V tejto súvislosti uviedla, že „... ustanovenia komunitárneho práva Smernice 2011/95/EU a Smernice 2013/32/EU jednoznačne stanovujú procesné pravidlá a jednoznačne žiadajú určenie konkrétneho orgánu, ktorý je oprávnený konať vo veci žiadosti žiadateľov o priznanie postavenia utečenca. Nie je to teda najvyšší súd, ktorý

*v extradičnom konaní môže riešiť otázku, ktorá už bola vyriešená iným orgánom. Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený len zobrať na vedomie skutočnosť, že takéto rozhodnutie bolo vydané. Skutočnosť, že nielen komunitárne právo, ale aj právny poriadok Slovenskej republiky jednoznačne identifikuje orgán, ktorý je oprávnený konať v azylových veciach a teda rozhodovať o tom, aká osoba je oprávnená na priznanie postavenia utečenca a aká nie, vyplýva aj zo skutočnosti, že trestný poriadok nepovažuje za prípustnú extradíciu ani tej osoby, ktorá čo i len podala žiadosť o udelenie azylu. § 501 písm. b) Trestného poriadku hovorí jednoznačne, že nie je možné vydať osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu alebo jej bol udelený azyl. Teda ak by ani vo veci sťažovateľa nebola situácia taká, aká v skutočnosti je, teda že otázka priznania postavenia utečenca sťažovateľa bola vyriešená, nebol by to súd v trestnom konaní, ktorý by bol oprávnený túto otázku riešiť.“.*

Právna zástupkyňa sťažovateľa ďalej uviedla, že výklad komunitárneho práva v tejto otázke je jednoznačný a jediný možný, preto v prípade, ak v naznačenom smere zo strany všeobecných súdov existovali pochybnosti, tieto „... vyžadovali spoluprácu medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom Európskej únie, tak ako to ukladá rozsudok Súdného dvora Európskej únie C 283/81 zo dňa 6. 10. 1982 vo veci Cilfit“.

Pokiaľ ide o tretí okruh námietok sťažovateľa, jeho právna zástupkyňa konštatovala, že sťažovateľ sa oprávnenne zdržiaval na území Slovenskej republiky, a preto mohol z neho slobodne kedykoľvek odísť, pričom sťažovateľ tvrdí, že na túto svoju námietku dosiaľ nedostal relevantnú odpoveď.

Sťažovateľ na ústnom pojednávaní zotrval na svojej doterajšej argumentácii.

Ústavný súd v nadväznosti na vyjadrenia právnej zástupkyne sťažovateľa odročil ústne pojednávanie na vyhlásenie rozhodnutia na 13. október 2016.

Právna zástupkyňa sťažovateľa doručila 29. septembra 2016 ústavnému súdu spolu s podaním z toho istého dňa uznesenie krajského súdu č. k. 6 Ntc 2/2015-580 z 8. septembra

2016, ktorým tento súd rozhodol o prípustnosti vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do Ruskej federácie. V podaní uvádza, že z obsahu uznesenia krajského súdu č. k. 6 Ntc 2/2015-580 z 8. septembra 2016 „... nesporne vyplýva, že tak ako to bolo uvedené už na ústnom pojednávaní dňa 11. 8. 2016 najvyšší súd sa v rozhodnutí napadnutým sťažnosťou zaoberal meritórne posúdením postavenia utečenca priznaného iným členským štátom Európskej únie sťažovateľovi a túto otázku definitívne uzatvoril. Iný postup by ani so zreteľom na to, že vydávacia väzba môže byť len zabezpečovacím prostriedkom pre účely extradície nemohol postupovať, keďže sťažovateľ skutočnosť, že má postavenie utečenca priznaného v inom členskom štáte Európskej únie uplatnil ako zásadný argument proti jeho vzatiu do vydávacej väzby a skutočnosť, že mu toto postavenie bolo priznané aj preukázal.

... Keďže sťažovateľ je na základe posúdenia tejto otázky už 19 mesiacov pozbavený osobnej slobody, nemožno mať žiadne pochybnosti o tom, že sa najvyšší súd s predmetnou otázkou definitívne vysporiadal. Iný názor by znamenal krajne formalistický prístup k ochrane základných ľudských práv sťažovateľa a odmietnutie ochrany týchto práv.“.

## II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 23 ods. 2 ústavy každý, kto sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvej vety každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotnými rozhodnutiami došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy právneho poriadku Slovenskej republiky. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný

výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (II. ÚS 249/2011).

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom práva na spravodlivé súdne konanie (a jemu zodpovedajúcemu právu na súdnu ochranu), ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu, spisovej dokumentácie, ako aj zo spisu vedeného ústavným súdom pod sp. zn. II. ÚS 53/2016, vo vzťahu k jednotlivým námietkam ústavný súd uvádza:

### **1. K námietkam týkajúcim sa porušenia základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom a najvyšším súdom**

V súvislosti s namietaným porušením základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ najvyššiemu súdu v prvom rade vytýka, že sa dostatočným spôsobom nezaoberal obsahom jeho námietok, v rámci ktorých poukazoval na nezákonné obsadenie krajského súdu rozhodujúceho vo veci jeho vzatia do vydávacej väzby, pretože na ne „*reagoval argumentáciou, ktorej vzťah ku konkrétnym ustanoveniam rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach, obsadeniu jednotlivých súdnych oddelení a rozvrhu služieb nemožno identifikovať*“.

Sťažovateľ najvyššiemu súdu ďalej vytýka, že v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 9/2015 konal a rozhodoval v nesprávnom zložení senátu, pretože jeho vec

mu nebola pridelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom.

Napokon sťažovateľ predovšetkým s poukazom na znenie čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie tvrdí, že v prípade, ak chcel najvyšší súd vykladať a aplikovať ním citované ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ a smernice Rady 2005/85/ES, ktoré zverujú rozhodovanie o odňatí postavenia utečenca príslušnému orgánu dotknutého členského štátu spôsobom nezodpovedajúcim ich obsahu, bolo jeho povinnosťou požiadať o ich výklad Súdny dvor Európskej únie.

Podľa názoru najvyššieho súdu žiadna z týchto námietok sťažovateľa vo vzťahu k odvolaciemu konaniu nie je dôvodná.

Sťažovateľ v súvislosti so svojou prvou námietkou uvádza, že najvyšší súd primeraným spôsobom nereagoval na jeho tvrdenie, že sudkyňu krajského súdu [REDACTED] nemožno z rozvrhu práce krajského súdu na rok 2015 sp. zn. 1 SprR 74/2014 v znení jeho dodatku č. 1/2015 zo 6. februára 2015 sp. zn. 1 SprR 1/2015 (ďalej len „rozvrh práce“) identifikovať ako zákonnú sudkyňu oprávnenú rozhodovať o návrhu krajskej prokuratúry na jeho vzatie do vydávacej väzby, pretože „... z rozvrhu práce nevyplýva, že by návrh prokuratúry na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby mal byť pridelený tomu istému senátu, ktorý rozhodoval o návrhu... prokuratúry... o vzatí sťažovateľa do predbežnej väzby“.

Sťažovateľ ďalej tvrdí, že o jeho vzatí do vydávacej väzby mal rozhodovať sudca určený rozvrhom služieb, na ktorý v prípadoch rozhodovania podľa piatej časti Trestného poriadku odkazuje rozvrh práce, pričom v kontradikcii s týmto tvrdením dodáva, že „ani rozvrh služieb Krajského súdu v Košiciach nezodpovedá rozvrhu práce, keďže podľa tohto rozvrhu práce sa rozvrh služieb... vypracúva raz štvrtročne a... [r]ozvrh služieb, ktorý bol vypracovaný dňa 24. 10. 2014... bol vypracovaný na obdobie prvého polroku“.

V kontexte námietky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľ argumentuje tým, že rozvrh práce krajského súdu neumožňuje

bez ďalšieho prideliť predsedovi senátu rozhodujúcemu o predbežnej väzbe zadržanej osoby rozhodovať bez možnosti náhodného pridelenia aj o návrhu na vzatie tej istej osoby do vydávacej väzby.

V súvislosti s uvedenými námietkami sťažovateľa ústavný súd pripúšťa, že aj prípadná nepreskúmateľnosť rozhodnutia všeobecného súdu z uvedeného hľadiska sa za určitých podmienok môže premietnuť do jeho neústavnosti a v konečnom dôsledku tak môže zasiahnuť aj do základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy. Úlohou ústavného súdu bolo preto v prvom rade posúdiť, či odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu obsahu odvolacej argumentácie sťažovateľa o nezákonnom obsadení krajského súdu vyhovuje ústavnoprávnym požiadavkám kladeným na obsah rozhodnutí všeobecných súdov.

Základné právo na zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Toto základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolání podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (z rôznych dôvodov a pre rozličné účely) výber sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak jedným zo základných predpokladov na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 345/09).

Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť o nej, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v príslušných procesných kódexoch a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov.

Podľa § 505 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku predseda senátu krajského súdu rozhodne do 48 hodín od dodania zadržanej osoby o návrhu prokurátora na jej vzatie do predbežnej väzby.

Podľa § 506 ods. 1 Trestného poriadku ak je to potrebné na zabezpečenie prítomnosti vyžiadanej osoby v extradičnom konaní na území Slovenskej republiky alebo na zabránenie, aby nedošlo k zmareniu účelu tohto konania, vezme ju predseda senátu krajského súdu do vydávacej väzby.

Z pravidiel rozvrhu práce týkajúcich sa určovania zákonného sudcu vyplýva, že úkony a rozhodnutia podľa piatej časti Trestného poriadku nemožno prideliť náhodným výberom pomocou aplikácie vzhľadom na potrebu rozhodnutia bez zbytočného odkladu, a preto sa vypracúva raz štvrtročne rozvrh služieb, ktorý tvorí prílohu rozvrhu práce. Z týchto pravidiel ďalej vyplýva, že sudca ██████████ bol pre veci zapisujúce sa do súdneho registra Ntc určený ako člen senátu „6Ntc“.

Sťažovateľ tvrdí, že podľa rozvrhu služieb sudcov krajského súdu na 1. polrok 2015 (ďalej len „rozvrh služieb“) sudcom vykonávajúcim pohotovosť v čase podania návrhu prokurátora na jeho vzatie do vydávacej väzby (17. február 2015) bol ██████████, a preto mal byť tento sudca zákonným sudcom na prerokovanie návrhu na jeho vzatie do vydávacej väzby a na rozhodnutie o ňom.

Najvyšší súd v reakcii na túto argumentáciu sťažovateľa svoje rozhodnutie v relevantnej časti napadnutého uznesenia odôvodnil tým, že „[v]časti pravidla určovania zákonného sudcu je uvedené, že v prípade rozhodnutia podľa piatej časti Trestného poriadku nie je možné vec prideliť náhodným výberom pomocou aplikácie... Z pravidiel určovania zákonného sudcu je zrejmé, že v prípade opätovného predkladania trestných vecí na rozhodnutie, o ktorých už predtým rozhodoval určitý senát (a to vrátane rozhodovania o väzbách) sa vec pridelí po lustrácii tomuto senátu (predsedovi senátu).

Najvyšší súd má za to, že rovnaký postup je aplikovateľný aj v prípade rozhodovania o návrhu prokurátora na vzatie osoby do predbežnej väzby, vydávacej väzby a rozhodnutia

*o prípustnosti vydania do cudziny osoby, ktorá je vo vydávacej väzbe. Uvedený právny názor podporuje aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. apríla 2013 sp. zn. IV. ÚS 571/2012, z ktorého vyplýva, že ústava medzi väzbou v rámci vnútroštátne vedeného trestného konania a väzbou v extradičnom konaní nerozlišuje.*

*V danom prípade vec bola pridelená predsedníčke senátu – sudkyňi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na konanie a rozhodnutie po lustrácii nie náhodným výberom cez elektronickú podateľňu, ale prostredníctvom vyššie uvedenej výnimky, pretože vo veci už pôvodne konania a rozhodovala o predbežnej väzbe.“*

V súvislosti s nastolenou problematikou zákonného sudcu rozhodujúceho vo veci sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že základný právny rámec spôsobu jeho určenia v prípadoch rozhodovania všeobecného súdu o návrhu prokurátora na vzatie do vydávacej väzby vyplýva už zo znenia § 506 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý za takéhoto sudcu považuje predsedu senátu krajského súdu, pričom konkretizácia uvedeného pravidla je predmetom následnej úpravy obsiahnutej v rozvrhoch práce príslušného krajského súdu.

Z citovanej časti napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd na námietku sťažovateľa o nepridelení jeho veci prostredníctvom technických a programových prostriedkov reagoval odkazom na príslušnú časť rozvrhu práce, ktorá pre prípad rozhodovania vecí podľa piatej časti Trestného poriadku jednoznačne ustanovuje výnimku z ich náhodného pridelovania prostredníctvom technických a programových prostriedkov, preto tejto časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemožno nič vytknúť.

V súvislosti s ďalšou časťou argumentačnej línie sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že z príslušných častí rozvrhu práce a na neho nadväzujúceho rozvrhu služieb je zrejmé, že sudca [REDAKOVANÉ] bol síce sudcom, ktorý mal v rámci určeného rozvrhu služieb v rozhodujúcom čase určenú pohotovosť, avšak podľa rozvrhu práce nebol v súdnom oddelení „6Ntc“ určený ako predseda senátu zodpovedný za jeho riadny chod, čo následne umožňuje prijať záver, že návrh prokurátora na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby

nemohol byť vzhľadom na zákonnú požiadavku (§ 506 ods. 1 Trestného poriadku) pridelený na prerokovanie a rozhodnutie sudcovi [REDACTED].

Vzhľadom na už uvedené je potom potrebné ďalej preskúmať, či myšlienková konštrukcia, ku ktorej sa priklonil v napadnutom uznesení najvyšší súd, predstavuje ústavne udržateľný spôsob interpretácie a následnej aplikácie dotknutých ustanovení rozvrhu práce regulujúcich spôsob určenia zákonného sudcu. Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné poukázať na príslušné ustanovenia rozvrhu práce, analogickou aplikáciou ktorých najvyšší súd dospel k záveru a zákonnosti pridelenia veci sťažovateľa sudkyňi [REDACTED], podľa ktorých v prípade opätovného predkladania trestných spisov na rozhodnutie o sťažnostiach proti rozhodnutiam, ktorými bolo rozhodované o väzbe obvineného v prípravnom konaní (Tpo) a na hlavnom pojednávaní (Tos), tieto sa pridelia po lustrácii na konanie a rozhodnutie tomu senátu, ktorý v týchto veciach už pôvodne rozhodoval v uvedenom štádiu trestného konania. V prípade opätovného predloženia trestnej veci na rozhodovanie o opravnom prostriedku v ostatných prípadoch, o ktorom už predtým rozhodoval určitý senát, sa vec prideli po lustrácii tomuto senátu.

Z príslušnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zřejmé, že zákonnosť pridelenia návrhu krajskej prokuratúry na rozhodovanie o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby [REDACTED] odôvodnil obdobnou aplikáciou tých ustanovení rozvrhu práce krajského súdu, ktoré určujú spôsob obsadenia krajského súdu v prípadoch opätovného predkladania trestných vecí na rozhodnutie, o ktorých už predtým rozhodol určitý senát (vrátane rozhodovania o väzbách), pretože táto sudkyňa rozhodovala aj o návrhu krajského prokurátora o vzatí sťažovateľa do predbežnej väzby.

Z uvedeného možno urobiť záver, že analogická aplikácia pravidla, ku ktorému dospel najvyšší súd výkladom už uvedených ustanovení rozvrhu práce, predstavuje v okolnostiach danej veci ústavne akceptovateľný spôsob predvídateľného určenia zákonného sudcu podľa rozvrhu práce.

Ústavný súd konštatuje, že predmetné pravidlo aplikované na obsadenie krajského súdu, ktoré preklenulo absenciu explicitného riešenia situácie v rozvrhu práce, bolo podľa názoru ústavného súdu v danej veci vopred rozpoznateľné a umožňovalo pevné pridelovanie súdnej agendy podľa piatej časti Trestného poriadku. Navyše výklad označených ustanovení rozvrhu práce, ktorý zvolil najvyšší súd, je vo svojej podstate racionálny, rešpektujúci zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania, pretože sudca, ktorý rozhodoval o predbežnej väzbe, je oboznámený s podstatným skutkovým a právnym stavom veci, ktorý je v zásade rozhodujúci aj v konaní o vydávacej väzbe.

Napokon uvedené pravidlo pridelovania súdnej agendy podľa piatej časti Trestného poriadku našlo svoje explicitné vyjadrenie aj v rozvrhu práce krajského súdu na rok 2016 (na ktorý v rámci svojho ústneho prednesu poukázala právna zástupkyňa sťažovateľa), v ktorom krajský súd jednoznačným spôsobom prijal riešenie otázky pridelovania súdnej agendy v extradičných veciach, ku ktorému svojím výkladom označených ustanovení rozvrhu práce dospel v napadnutom uznesení najvyšší súd.

Ústavný súd považuje preto spôsob odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za ústavne udržateľný, keďže nezistil, že by jeho odôvodnenie v tejto časti bolo poznamenané svojvôľou, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto tejto námietke nevyhovel.

Ústavný súd neakceptoval ani ďalšiu námietku sťažovateľa, podľa ktorej najvyšší súd v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tost 9/2015 konal a rozhodoval v nesprávnom zložení senátu, pretože jeho vec mu nebola pridelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov. Z obsahu spisovej dokumentácie najvyššieho súdu vyplýva, čo sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu najvyššieho súdu nespochybňuje, že jeho odvolanie bolo pridelené senátu „5T“ pomocou technických a programových prostriedkov, a preto námietku sťažovateľa, ktorou napáda nezákonné obsadenie zloženia najvyššieho súdu rozhodujúceho o jeho odvolaní proti uzneseniu predsedníčky senátu krajského súdu, považuje ústavný súd za nedôvodnú.

Za nedôvodnú považuje ústavný súd aj poslednú námietku sťažovateľa, ktorou najvyššiemu súdu vytýka porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, založenú v zásade na tvrdení, že vo veci mala byť položená prejudiciálna otázka Súdnemu dvoru Európskej únie, a teda na rozhodovanie vo veci sťažovateľa boli príslušní sudcovia tohto súdu.

Ústavný súd vo všeobecnej rovine nespochybňuje vecnú správnosť argumentácie sťažovateľa, v rámci ktorej na pozadí záverov vyplývajúcich z rozsudku Súdného dvora Európskej únie C 283/81 zo 6. 10. 1982 vo veci Cilfit poukázal na nutnosť spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi súdneho typu zodpovednými za aplikáciu práva Únie a Súdnym dvorom Európskej únie v otázke nejednoznačnej interpretácie únieového práva, avšak v konkrétnych okolnostiach danej veci je táto argumentácia právne irelevantná.

Základným predpokladom postupu vnútroštátneho súdu smerujúcemu k položeniu prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie je, že vnútroštátny súd posudzujúci určitú otázku s únieovým prvkom považuje rozhodnutie Súdného dvora Európskej únie o prejudiciálnej otázke za nevyhnutné na to, aby vo veci mohol v tom-ktorom procesnom štádiu konania rozhodnúť, pričom povinnosť jej predloženia vnútroštátnym súdom sa spája s predpokladom objektívnych pochybností o existencii alebo výklade únieového práva.

Z citovaných častí odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, ktorými reagoval na argumentáciu sťažovateľa o protiprávnosti jeho vzatia do vydávacej väzby z dôvodu iným členským štátom Európskej únie mu priznanému postaveniu utečenca, vyplýva, že napadnuté rozhodnutie sa nevzťahuje na sťažovateľom citované smernice takým spôsobom, ako to vo svojej sťažnosti sám konštatuje, teda že by v posudzovanom štádiu vydávacieho konania bol napadnutým uznesením najvyššieho súdu priamo zbavený ochrany vyplývajúcej mu z priznaného statusu utečenca.

Z uvedeného vyplýva, že v posudzovanom štádiu vydávacieho konania predmetom hodnotenia všeobecného súdu pri rozhodovaní o dôvodnosti uvalenia vydávacej väzby nie je meritórne rozhodovanie o zbavení vyžiadanej osoby spod ochrany vyplývajúcej

jej z postavenia utečenca, ako to tvrdí sťažovateľ. Najvyšší súd preto z povahy veci nemohol priamo aplikovať uvedené smernice spôsobom, ako to vo svojej sťažnosti „požaduje“ sťažovateľ. Vo všeobecnej rovine preto možno konštatovať, že v tomto štádiu vydávacieho konania najvyšší súd ešte nebol povinný predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie predbežnú otázku, ktorá by sa vzťahovala k výkladu únievého práva, čo potom následne vylučuje zmysluplné úvahy o možnom porušení základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v tomto konaní rozhoduje o sťažnosti sťažovateľa vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 23 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 9/2015 zo 16. marca 2015 potvrdzujúcim uznesenie krajského súdu z 23. februára 2015, ktorým krajský súd vzal sťažovateľa na základe návrhu krajskej prokuratúry do vydávacej väzby podľa § 505 ods. 5 v spojení s § 506 ods. 1 Trestného poriadku.

V čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa vo veci samej postúpilo konanie pred všeobecnými súdmi do štádia konania o prípustnosti vydania sťažovateľa na základe návrhu krajskej prokuratúry podľa § 509 ods. 1 Trestného poriadku do Ruskej federácie, o ktorom krajský súd rozhodol na verejnom zasadnutí 8. septembra 2016 uznesením č. k. 6 Ntc 2/2015-580 tak, že „vydanie [redacted]

[redacted] *trestné stíhanie do Ruskej federácie pre skutok uvedený v medzinárodnom zatýkacom rozkaze vydanom Federálnym súdom oblasti [redacted]*

[redacted] *zo dňa 12. júla 2007 č. kriminálneho prípadu 32075, právne kvalifikovaného ako trestný čin terorizmu podľa oddielu 3 § 205 Trestného zákona Ruskej federácie, je prípustné“.* Na verejnom zasadnutí 8. septembra 2016 sa prokurátorka krajskej prokuratúry vzdala práva podať opravný prostriedok, vyžiadaná osoba – sťažovateľ zahlásil podanie sťažnosti (ktorú aj podal), o ktorej bude rozhodovať najvyšší súd. Znamená to, že konanie o prípustnosti vydania v čase rozhodovania ústavného

súdu vo veci samej je v štádiu, keď predbežné vyšetovanie už skončilo, krajská prokuratúra podala krajskému súdu návrh na vydanie sťažovateľa do Ruskej federácie a krajský súd už rozhodol, ale ešte neprávoplatne, o jeho vydaní. Rozhodovanie o prípustnosti vydania je v konečnom dôsledku vecou všeobecných súdov.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd s poukazom na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý je povinný rešpektovať aj vo veci sťažovateľa, za rozhodujúce, že predmetná argumentačná línia sťažovateľa bude s konečnou platnosťou posudzovaná najvyšším súdom. Preskúmaním jeho sťažnosti v ním požadovanom rozsahu v konaní pred ústavným súdom by sa obmedzila možnosť všeobecných súdov vo vlastnej kompetencii nielen preveriť tvrdenia uvádzané sťažovateľom, ale aj na základe svojich vlastných zistení prijať tomu zodpovedajúce právne riešenia. Takto vnímaný princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu stabilne vyplýva z jeho ustálenej rozhodovacej činnosti a dôsledne rešpektuje postupnosť poskytovanej ochrany základných práv zo strany orgánov verejnej moci kompetenčne predsunutých pred uplatnenie právomoci ústavného súdu, čím zároveň v najvyššej miere reflektuje princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

V nadväznosti na už zvýraznené meritórne preskúmanie podmienok súvisiacich s poskytnutím ochrany spojenej s postavením utečenca v rámci predbežného vyšetovania (§ 502 Trestného poriadku) a následného konania všeobecného súdu o prípustnosti vydania vyžiadanej osoby do cudziny (§ 509 Trestného poriadku) ústavný súd zdôrazňuje povinnosť príslušných orgánov konajúcich v týchto fázach konania vo veci sťažovateľa náležitým spôsobom preskúmať existenciu vylučovacích klauzúl, ktoré limitujú medzinárodnoprávnu ochranu sťažovateľa vyplývajúcu z jeho postavenia utečenca, ktoré mu bolo priznané iným členským štátom Európskej únie.

Právnym následkom spojeným s uplatnením vylučovacích klauzúl je v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ zrušenie postavenia utečenca (členský štát má povinnosť zrušiť postavenie utečenca každému jednotlivcovi, ak po tom

ako mu bolo toto postavenie priznané, príslušné orgány preukázali, že nemal mať toto postavenie alebo mal byť z neho vylúčený). V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľa vyvstáva otázka, či možno faktickými účinkami rozhodnutia príslušného orgánu o prípustnosti vydania osoby, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, do cudziny, zrušiť rozhodnutie príslušného orgánu iného členského štátu o priznaní postavenia utečenca, a to aj bez dodržania minimálnych procesnoprávných štandardov tak, ako sú zaručené osobám v konaní o odňatí postavenia utečenca podľa smernice Rady 2005/85/EÚ. (Ne)zodpovedanie týchto otázok, ktoré majú nepochybne európsky rozmer, by mohlo byť za splnenia stanovených podmienok spojené s povinnosťou príslušného orgánu konajúceho vo veci sťažovateľa obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie, ktorý je v rámci konania o prejudiciálnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie oprávnený vydať predbežný nález týkajúci sa výkladu zakladajúcich zmlúv a platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Európskej únie.

Judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa namietaného porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy možno v kontexte nepredloženia prejudiciálnej otázky zo strany všeobecného súdu Súdnemu dvoru Európskej únie označiť za stabilnú. Ústavný súd už v uznesení sp. zn. IV. ÚS 206/08 z 3. júla 2008 konštatoval, že v prípade, ak súd, ktorý je súdom, proti ktorého rozhodnutiu už niet žiadneho opravného prostriedku, nepredloží prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie, hoci tak urobiť mal, otvára sa otázka ústavnosti jeho postupu so zreteľom na čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 48 ods. 1 ústavy. S prihliadnutím na sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sa ústavný súd ďalej zaoberal aj otázkou, či nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie súdom, proti ktorému nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, by mohlo zakladať záver o nezákonnom sudcovi a v nadväznosti na to i záver o nesprávne obsadenom súde. Zdôraznil pritom, že porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy v súvislosti s porušením povinnosti predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie zo strany vnútroštátneho súdu, pritom však zároveň zdôraznil, že nie každé porušenie povinnosti predložiť predbežnú otázku je zároveň považované za porušenie ústavnej garancie základného práva na zákonného sudcu. Je to tak iba v prípade, ak súd,

ktorý predbežnú otázku nepredložil, svoju povinnosť tak urobiť „nerozpoznal“. Samotná procesná vada (*error in procedendo*) na porušenie záruky zákonného sudcu nepostačuje.

Už len pre úplnosť ústavný súd dodáva, že pre posúdenie toho, či v konkrétnom prípade došlo k porušeniu práv sťažovateľa rozhodnutím všeobecného súdu, ktorý konanie neprerušil a prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie nepredložil, aj s prihliadnutím na zásadu *iura novit curia*, samotná aktivita účastníka konania nie je rozhodujúca (m. m. IV. ÚS 108/2010, k tomu pozri aj rozsudok Súdného dvora Európskej únie zo 16. 6. 1981, 126/80, Maria Salonia proti Giorgio Poidomani and Franca Baglieri, née Giglio, ECLI:EU:C:1981:136).

Z uvedeného vyplýva, že bolo v prvom rade povinnosťou krajskej prokuratúry a v súčasnom štádiu konania bude povinnosťou najvyššieho súdu vysporiadať sa s otázkou právnych účinkov prípadného rozhodnutia o prípustnosti vydania sťažovateľa do cudziny, a to predovšetkým v súvislosti s existenciou záväzného rozhodnutia príslušného orgánu vo Švédsku, ktorý sťažovateľovi priznal status politického utečenca. V prípade existencie objektívnych pochybností o výklade práva Únie príslušný všeobecný súd, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustný opravný prostriedok, nemôže opomenúť svoju povinnosť obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie s prejudiciálnou otázkou (ak budú na to splnené podmienky).

Nevyriešenie, resp. ústavne neakceptovateľné vyriešenie už naznačených otázok súvisiacich s vydaním sťažovateľa do Ruskej federácie, na ktoré podľa názoru ústavného súdu všeobecné súdy dosiaľ nedali jednoznačnú odpoveď, by sa za splnenia stanovených podmienok mohlo stať predmetom následného preskúmavania zo strany ústavného súdu v konaní o (následnej) individuálnej sťažnosti sťažovateľa. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že vzhľadom na nevyhnutnosť rešpektovania princípu subsidiarity vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy však ústavný súd bude môcť poskytnúť sťažovateľovi ústavnú ochranu až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu o jeho vydaní do Ruskej federácie, a to za podmienky prípadného podania ďalšej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd prvej skupine námietok sťažovateľa nevyhovel.

## **2. K námietke nerešpektovania statusu politického utečenca pri rozhodovaní o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby**

Ústavný súd konštatuje, že ochrana základných práv a slobôd súvisiaca s rozhodovaním všeobecných súdov o vzatí konkrétnej osoby do väzby, t. j. s rozhodovaním o osobnej slobode fyzickej osoby (zákonnosť väzby), spadá (*ratione materiae*) pod čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ktoré obsahujú základné hmotné a tiež procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení (obdobne pozri III. ÚS 135/04, III. ÚS 108/06).

Sťažovateľ v kontexte uvedenej námietky argumentuje tým, že vzhľadom na to, že mu bol vo Švédsku 6. decembra 2011 priznaný status politického utečenca, je jeho vydanie do cudziny od počiatku neprípustné a z tohto dôvodu aj jeho vzatie do vydávacej väzby je nezákonné, čo právne odôvodňuje predovšetkým s poukazom na znenie § 501 písm. b) Trestného poriadku.

Podľa § 501 písm. b) Trestného poriadku vydanie osoby do cudziny je neprípustné, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu, alebo jej bol udelený azyl alebo poskytnutá doplnková ochrana, v rozsahu ochrany poskytnutej takej osobe osobitným predpisom alebo medzinárodnou zmluvou; to neplatí, ak ide o osobu, ktorá požiadala v Slovenskej republike o udelenie azylu opakovane a o jej žiadosti o udelenie azylu už bolo právoplatne rozhodnuté.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa je potrebné uviesť, že postavenie utečenca a s tým spojená jeho medzinárodnoprávna ochrana je v štruktúre smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ podmienená tým, že sa na neho nevzťahuje čl. 12 označenej smernice.

Podľa čl. 12 ods. 2 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, že sa dopustili vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci.

Obsahovo rovnaká vylučovacia klauzula je obsiahnutá aj v čl. 1 oddiel F písm. b) Dohovoru z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov, ktorý bol zmenený a doplnený protokolom z New Yorku z 31. januára 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“), podľa ktorej sa ustanovenia tohto dohovoru nevzťahujú na žiadnu osobu, u ktorej sú vážne dôvody domnievať sa, že sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým, než v ňom bola prijatá ako utečenec.

Z uvedených článkov smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ a Ženevského dohovoru vyplýva, že tieto umožňujú vylúčiť osobu z postavenia utečenca za predpokladu existencie vážnych dôvodov domnievať sa, že sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako jej bola poskytnutá medzinárodnoprávna ochrana.

Z už uvedeného možno urobiť čiastkový záver, že procesná záruka obsiahnutá v princípe nenavracania osoby (principle of non-refoulement, čl. 33 Dohovoru Organizácie Spojených národov o právnom postavení utečencov z r. 1951), ktorej bola priznaná medzinárodnoprávna ochrana, nemá absolútny charakter a neplatí bezvýnimočne, a preto v zásade nevytvára ani prekážku ďalšieho postupu príslušných orgánov dotknutého štátu v extradičnom konaní vrátane uvalenia vydávacej väzby, pretože tak smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ, ako aj Ženevský dohovor obsahujú klauzuly, ktoré za striktno vymedzených podmienok umožňujú vylúčiť z postavenia utečenca osoby, ktoré sú považované za nehodné ochrany vyplývajúcej im z tohto postavenia s cieľom predísť tomu, aby postavenie utečenca umožnilo páchatelom niektorých vážnych trestných činov zbaviť sa trestnoprávnej zodpovednosti (porovnaj aj rozsudok Veľkej komory Súdneho dvora Európskej únie z 9. 11. 2010 v spojených veciach C-57/09 a C-101/09).

Na uvedené vylučovacie dôvody obsahovo nadväzuje čl. 14 ods. 3 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ, podľa ktorého členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak po tom, ako im bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že nemali mať postavenie utečenca alebo sú vylúčení z postavenia utečenca v súlade s čl. 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ.

Z dikcie citovaného článku smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ vyplýva príslušným orgánom členského štátu povinnosť zrušiť postavenie utečenca každému jednotlivcovi, ak po tom, ako mu bolo toto postavenie priznané, príslušné orgány preukázali, že nemal mať alebo je vylúčený z postavenia utečenca, pričom ani zo Ženevského dohovoru, ani z označených smerníc Európskeho parlamentu a Rady nevyplývajú žiadne záväzné pravidlá týkajúce sa problematiky, v akej fáze konania o vydaní by mali byť skúmané otázky súvisiace s postavením vyžiadanej osoby ako utečenca.

Znamená to, že medzinárodná ochrana postavenia utečencov a vynucovanie trestného práva sa vzájomne nevylučujú, pričom inštitút vydávacej väzby v takto vymedzenom kontexte predstavuje dočasný procesný nástroj, ktorý umožňuje proporcionálne vyváženie medzi všeobecným záujmom na stíhaní vážnych trestných činov a plnením si medzinárodných záväzkov dožiadaného štátu na jednej strane a na strane druhej záujmom na zabezpečení medzinárodnej ochrany osôb, ktorým v štáte svojho pôvodu hrozí nebezpečenstvo neľudského zaobchádzania.

Ústavný súd tieto závery najvyššieho súdu v tejto fáze vydávacieho konania nemá dôvod zásadnejšie spochybňovať, poukazuje však na skutočnosť, že pri formulovaní definitívneho postoja k „odňatiu“ statusu utečenca budú musieť všeobecné súdy v záverečnej fáze vydávacieho konania (pri rozhodovaní o vydaní) zohľadniť a vyhodnotiť aj ďalšie skutočnosti, t. j. vyrovnáť sa so všetkými právne relevantnými otázkami vyplývajúcimi z faktu, že sťažovateľovi bol v inom členskom štáte Európskej únie priznaný status politického utečenca, a dôsledne preskúmať a vyhodnotiť aj aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorá sa dotýka porušovania čl. 3

dohovoru, prípadne aj iných práv garantovaných dohovorom zo strany štátu, do ktorého sa má dotknutá osoba vydať, a až na tomto základe po všestrannom preskúmaní konkrétnych okolností prípadu a ďalších podkladov, ktoré majú k dispozícii, vo veci rozhodli. Tento kategorický imperatív vyplýva z požiadavky materiálneho prístupu k ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj dôsledného zabezpečovania dodržiavania medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti ochrany ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti všeobecných súdov, ktoré budú rozhodovať o vydaní sťažovateľa do Ruskej federácie, napr. rozsudok ESĽP z 25. 3. 2014, sťažnosť č. 59297/2012, M.G. proti Bulharsku, ale aj rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1149/16 a sp. zn. I. ÚS 1015/14, alebo aj rozhodnutie Spolkového ústavného súdu SRN 1 BvR 654/79 zo 14. 11. 1979). Pozornosti všeobecných súdov by nemalo uniknúť ani nedávne rozhodnutie ESĽP z 1. 3. 2016, sťažnosť č. 37146/12, A. Y. proti Slovenskej republike, alebo jeho skoršie rozhodnutia zo 14. 9. 2010 v prípadoch Čentiev proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 21022/08, Ibragimov proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 51946/08.

Až po vyhodnotení všetkých uvedených skutočností by všeobecné súdy mali s konečnou platnosťou rozhodnúť o vydaní/nevydaní sťažovateľa do Ruskej federácie. Ak by ústavný súd v tejto fáze konania uvedené skutočnosti vyhodnocoval a prijímal k nim meritórne závery, porušil by ústavný princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy o to viac, že predmetom tohto konania ešte nie je rozhodovanie o ústavnej akceptovateľnosti právoplatného rozhodnutia o vydaní sťažovateľa do Ruskej federácie, ale len rozhodovanie o sťažnosti smerujúcej proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecných súdov o vzatí do vydávacej väzby. Z uvedeného pritom vyplýva, že v tomto štádiu konania je ešte predčasné od príslušných orgánov Slovenskej republiky (a teda aj od najvyššieho súdu) požadovať, aby mali k dispozícii všetky nevyhnutné informácie k vydaniu sťažovateľa do Ruskej federácie. Na druhej strane bez rozhodnutia o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby by sa mohol zmariť účel predbežného vyšetrovania, ktorý smeruje k rozhodovaniu o jeho vydaní do cudziny (m. m. II. ÚS 352/2015). Za týchto okolností ústavný súd

považuje aj druhú námietku sťažovateľa za nedôvodnú, a preto ani tejto časti sťažnosti nevyhovel.

### **3. K námietke týkajúcej sa porušenia základného práva slobodne opustiť územie Slovenskej republiky podľa čl. 23 ods. 2 ústavy**

Podstatu sťažovateľovej argumentácie tvoria dve vzájomne prepojené myšlienkové línie, ktoré vyplývajú z toho, že bol uznesením krajského súdu vzatý do vydávacej väzby. Jednou je argument o oprávnenom zdržiavaní sa na území Slovenskej republiky, pretože členský štát Európskej únie mu udelil právo trvalého pobytu, a druhou je tvrdenie o nedostatku dôvodov na obmedzenie jeho práva slobodne opustiť územie Slovenskej republiky, pretože naň nemožno vzťahnúť žiadny dôvod uvedený v čl. 23 ods. 3 ústavy.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 23 ods. 2 ústavy, ktorým sa zaručuje právo slobodne opustiť územie Slovenskej republiky, ústavný súd konštatuje, že ak sťažovateľ namieta porušenie tohto základného práva z hľadiska obmedzenia svojej osobnej slobody tým, že bol vzatý do vydávacej väzby, tak tieto argumenty ústavný súd skúmal z perspektívy dodržania garancií, ktoré obsahuje čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ktoré predstavujú *lex specialis* k základnému právu zaručenému v čl. 23 ústavy (III. ÚS 80/2010, IV. ÚS 435/2011). Keďže ústavný súd nezistil namietané porušenie záruk obsiahnutých v čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, je potrebné považovať sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti za nedôvodnú, a preto ani tejto časti sťažnosti nevyhovel.

Vzhľadom na závery, ku ktorým ústavný súd dospel vo vzťahu k jednotlivým námietkam sťažovateľa, rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

K tomuto nálezu podľa § 32 zákona o ústavnom súde pripája svoje odlišné stanovisko sudca Lajos Mészáros.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2016